

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP. — UDVARHELYVÁRMEGYE, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMÉGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési díjak: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt. Egy példány ára 8 kr. Papoknak és tanítóknak egész évre 3 frt. — Hirdetések és előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (Betegh Pál könyvnyomdája) intézendők
M. megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő: **Dr. Vajda Emil.**
Főmunkatárs: **Pogány Kornél.**
Társzerkesztők: **Solymossi Endre.** **Embery Árpád.**
Kiadó- és laptulajdonos: **Betegh Pál.**

A lap szellemi részét illető közlemények a főszerkesztőhöz intézendők. Kéziratok nem adhatók vissza. — Hivatalos hirdetések 100 szögig 2 kr.azonfelül minden szó 1 kr. magán hirdetések 1 cm.-kint 8 kr-ért közöltenek. Bélyeg díj külön 30 kr. Nyilttér sora 15 kr. — Hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

A magyar közoktatásügy.

Végre valahára a nemzet figyelme egy égető napi kérdés felé fordul a magyar közoktatásügy állapotának javítása céljából, mely mostoha gyermeke volt eddig az irányadó tényezőknek. E figyelmet maga a közoktatásügyi miniszter dr. Wlassics Gyulának Csáktornyán elmondott kiváló jelentőségű programbeszéde kelté, mely leplezetlen igazsággal tárja a nemzet elé az e téren szükséges s halasztást nem tűrő reformokat.

A miniszter kijelentése így szól: „Míg a kulturpolitika csak szak-, csak tárczapolitika lesz és nem válik általános politikává, mely mindenkit közelről érdekel; a nemzet zöme nem látja be a kulturpolitika nagy nemzetfenntartó fontosságát.”

Jelentős s nagy igazságot magokban rejtő szavak ezek.

Mit is mondanak?

Azt, hogy Magyarország csak úgy tarthatja fenn magát sokáig, ha igazán magyar kulturállammá lesz, ha az eddiginél jóval nagyobb gondot fordítunk hazánk államiságának egyik fenntartó alapkövére, a közoktatásügyre.

A tanítással foglalkozó közegek a tanítók és tanárok, kik hazánkban oly fontos missziót teljesítenek, kik a fiatal nemzedék fölnevelése által a jövő Magyarország oszlopait készítik elő, ezek kellett volna, hogy megragadják a kedvező alkalmat s a választások alkalmával teljes akciózt fejtve ki a hazai nemzeti kultúra érdekében, oly férfiakra adják szavazatukat, kik komolyan ígérik, hogy a közoktatásügy s ennek vezetői érdekeit szívükön viselik s annak előmozdításában teljes erejükkel közre is fognak működni.

Mit tapasztaltunk eddig? Fájdalom azt, hogy a közoktatásügy nem volt általános

érdeklődés tárgya a parlamentben. Hisz ha a különböző tárczák keretét tekintjük, azt látjuk, hogy a közoktatásügyi tárcza, a melyre a szomszéd kulturállamok oly nagy súlyt helyeznek nem volt úgy dotálva, a mint a létező szükségletek azt megkövetelték volna.

A képviselőházban a tárcza költségvetésének tárgyalása alkalmával alig néhányan tartották szükségesnek hozzászólni a fontos kérdésekhez s elszomorító az is, hogy ki e tekintetben minden évben alaposan s behatóan emelt szót ez ügyben, az is elbukott a jelen képviselőválasztások alkalmával.

Abból indultak ki legtöbben, hogy a közoktatásügy egyeseket érdekel, a tanítókat s tanárokat, nem pedig a nemzetet. Általános érdekűvé kell tehát tenni a közoktatás ügyet, megtörni az eddigi közönyösséget s keresztül vinni tüzzel-vassal a reformokat.

Meg kell adni az eszközöket, a budget keretét kiszélesíteni s az erre szánt költségösszeget felemelni, hogy a nemzet égető kérdései e téren megoldassanak s a nemzet napszamosai, a tanítók s tanárok ne nyomorogjanak.

Ugyde egyesek felszólalása elhangzik nyomtalanul a levegőben. Minden tényezőnek, ki befolyhat szóval, tettel, tollal, részt kell vennie az egységes kulturpolitika megteremtésének nagy munkájában.

Ha valahol, úgy itt igazán beválik a közmondás, segíts magadon s az Isten is megsegít.

Nincs egyetlen egy fontosabb kérdés, mint a tanügy s nincs egyetlen intézmény, mely mostohább elbánásban részesült volna; gyengébben fizetve; mint éppen ennek szerény munkásai a tanítók és tanárok. A szolgálati pragmatika még mai napig is irott malaszt. A népnevelésügyi apostolai 300 frttal tengetik silány életüket s életük önfeláldozásával tesznek eleget kö-

telességüknek. A középiskolai tanároknál is megvan a nagy ellentmondás fontos élethivatásuk, társadalmi állásuk s szerény javadalmazásuk tekintetében.

Ha oly anomáliákkal találkozunk, hogy 4000 frtot költenek egy intézet vasrácsozatának festésére s 1000 forinttal dotálják az egyetemi könyvtárt, százezreket költenek új intézetek palotáira, s a tanárvilág jogos kérését, melyet a budgenek évi 50.000 frttal való csekély megterhelésével teljesíteni lehetett volna, nem vették figyelembe. Államosítás alá vettek nagy költséggel intézeteket, melyek még arra várhattak volna s némely községben hiányzik az iskola, más községben rozszant kunyhóban tanítanak, hol a gyerekek dideregnek s a hideg miatt görcsös ujjakkal még inni sem tudnak. Mindaddig, míg ily elszomorító jelenségekkel találkozunk, mindaddig tervszerű kulturpolitikáról beszélni se lehet.

A tanárhiány országsszerte fájdalmasan tapasztalható s mily állapotokra van még ezután kilátás, ha e tekintetben a közel jövőben gyökeres átalakítás be nem következik.

Megvan a rangfokozat, de mit ér ez a papiros, ha az törvényszerűen keresztül vive nincsen, ha a tanárvilág jogos igényei nem vétettek tekintetbe. Ha újabb s újabb intézkedésekkel a rendes menet megbontatik. Ha azok, kik szolgálati éveik arányában a helyett, hogy előbb vitetnének, mint a rák hátrább csuszának folytonosan.

A válságos időpont elérkezett, midőn tenni kell, mielőtt a krízis beállana. E beteges állapotok gyökeres orvoslást igényelnek, melynek elmulasztása beláthatatlan veszedelmbe sodorhatja a nemzetet.

Azt hisszük, Wlassics miniszter intő szózata elég súlylyal bír, hogy e tekintetben általános érdekeltiséget ébresszen. Tenni kell, míg nem késő.

V.

TÁRCZA.

Ha egy csöndes

Ha egy csöndes, hosszú álom
Szemeimre reájönne,
S bucsuzatlan, siratlatlan
Mehetnék a temetőbe
S hol elvittek, az ösvényen
Nem jönne ki senki értem —
Az a rám boruló sirhant
Könnyű lenne akkor nékem.

S míg a sirnak éjjelében
Almadoznom édes álmot,
Elfeledve földi életem,
Elfeledve a világot:
Csipkerózsa, vad folyondár
Rám hajolva, rám omolva,
Kikeletkor virulásra
Őszi tájkor hervadóra.

. . . Ha nem lenne senki, senki
A kiért még szép az élet,
Könnyű lenne eltemetni
Ezt a néhány tizedévet
— Ah, de így, így sirba menni
Soh' sem látni őket, téged —
Bármily terhes ez az élet:
Ily halállal nem oserélek.

Tarcsafalvi Albert.

A nők grammatikája.

Századok óta harcrol a tudós világ a nyelv eredete fölött s ezerféle problémát állít föl a nélkül, hogy forrásának nyitját véglegesen megállapította volna.

Pedig a kérdés a mily bonyolult és fejtörő az első látásra, épen olyan könnyen megoldható s úgy vagyunk vele, mint a magyar huszár egy híres festőnek Bécsben kiállított huszár-képével.

A nyelv eredete a nőknél keresendő; legalább a gyakorlat e mellett bizonyít s halomra dönt minden tudományos apparatussal megirt elméletet.

Azért nyelvészet, nyelvészkedés, csak tudományos lomtárba valók, sokkal helyesebb szállóigének bizonyultak s gyakorlatilag igazolt kifejezések is a nyelvészkedés, nyelvesség.

A nő grammatikája kezdődik a táncziskolában; igaz hogy érdektelen tárgyról foly a társalgás, de tetszése szerint kezd válogatni a tánczosok sorában (sillabizálás).

Később aztán elkezd a ragozást is még pedig a minden grammatikában egyformán közös használatú »szeret«-igével; sokszor elmondja magában: szeretek, szeretek (alanyi ragozás). Később a sok közül kiválik egy fiatal ember, igéjét már nem általánosságban hajtogatja, tudja már, hogy kiről

van szó s többször ismétli: szeretem, szeretem (tárgyas ragozás).

A beszéd köztük, mivel ritkán van alkalom a találkozásra, csak egyes szókban nyilvánul, de elég ahhoz, hogy mindkettő válaszoljon (szókötés); mikor aztán kötetlenségben is megfordulhat, szabadjára traktálhatják a bizalmi témát (mondatkötés).

A fiatal ember azonban csapodár, a minő a lepke, száll virágról-virágra s ok nélkül ott hagyja első ideálját a faképnél; a lányka vissza várja, de hiába. Hosszasan elméláz a szerelmi kettős története fölött (mult idő) és sajgó fájdalommal érzi hiányát (jelen idő) s midőn észreveszi, hogy más körül gitároz, megvetéssel fordul el és tanulva saját kárán, elhatározza, hogy csak olyannak tárja föl szíve rejtékét, ki meg is érti s viszont érzi (jövő idő).

Az idő telik s meghozza reményei várva-várt gyümölcsét; mi könnyebb, mint udvarlókra szert tenni a lányt: ak.

Több évig tart a viszony, míg végre a türelmét vesztett lányka megkérdezi széptevőjét, hogy voltaképp mi légyer a célja? (ohajtó mód). A fiatal ember ígér szerelmet, házasságot, de nagyon szégyen legény, mód nélkül nem nősülhet (föltételes mód).

A lány kitér a direkt válasz elől, beszélni kell a papával is (határozatlan mód), ki gazdag vót szánt művelt lányának.

Levelezés.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Szíveskedjék becses lapjában az alábbiaknak helyet adni:

A „Székely-Udvarhely“ f. évi 42-ik számában egy igen szép és nagy érdeméről tanuskodó cikk jelent meg Szathmári Miklós ur tollából. Miután cikkében, ugyis mint homoródjárásai falkolának igénytelen kezelője, érintve vagyok: bátor leszek egy pár szót megköszönni.

Igaz-e az, hogy jegyzőkönyvi felkérésre sem ültette bé az iskola udvarát, hogy az óvodába járó kis gyermekeknek minél hamarabb árnyékot tartson? Lám az 50.000. drb akáczfából ide csak jutott volna 10—15 drb.

Igaz-e az, hogy a község utcái, még a mai napig sincsenek szegélyezve eperfákkal, pedig azt a m. alispán ur már több rendelettel sürgette?

Tanulmány ebből: hogy nem kellett volna Sz. Kereszturra vinni a sok eperfát, hanem rendeltetési helyére, az utak szélére ültetni.

Igaz-e az, hogy a tankötelesekkel nem ültetett ezredéves emlékfákat, pedig ez is rendelve volt? Előbb a faluban kell elvégeznie dolgát, s csak azután menni a fejedelmi »Ramocsára«, hol jól, rosszul beoltott néhány 25—30 éves elcsenevészedett vad fát. Biztosítom róla, hogy nem sok öröme lesz benne se önmagának, se Derzsnek.

A szegény emberek kertje elejébe ültetett fákkal pedig ne lármazza tele Udvarhelymegyét, mert azok — néhányat kivéve — nagyon szegények. H.-Sz.-Pálon különbek, de ott azért csend van.

Az a 2—3 holdas hely, mely azelőtt dudvát termelt, most pedig kintünö luczernát az ön hasznára, igaz, hogy be van ültetve, — hogy mennyivel, nem határoz — de az 10 év múlva sem éri meg egy évi luczerna termés árát. Nem látja, hogy azok a fák ott szinylődnek, miért nem gondolja?

Bizonyítsa be — elöljárósági bizonyítványal — hogy nem 50.000 drb, csupán csak 5000 drb élő akáczfája van, s én örökre hálás leszek.

A falkola arra való, hogy a gyermekek oltogatni tanuljanak benne, a tanító utmutatása mellett. Azután ő is oltthat, de azután a gondozás a tanítóé; miért nem teszi így? Hiszen az a 29 oltás, mit az idén oltott 2—3 emeletes csutkába, szót sem érdemel. Eper és vad csemetéi, hiában vannak annyi ezereken — oly sürűen, mint a kender — mert azt a burján és a sürűség megölte. 10 év múlva sem tudja eperfákkal beültetni az utak szélét. Hát azt hiszi, hogy Derzs községe tudja örök időkig keríteni az ön nádszál vékonyságú fáit, ott sem az utról szedik a pénzt tán?

Az idő tovább halad, a két szerelmes viszonya nyílt és belső, más még a lány közelébe sem mer férközni; a fiatal ember már unja a dolgot, lemondana, de a körülmények másképen hangzanak s végre is a papa tilalma oszlik és kívánja a házasságot (parancsoló mód.).

A házasság boldognak látszik, boldogítják a kis bábék (többszörösen bővített mondat); de a nagyon fogyni kezd, komor gond száll a férfi homlokára s pathosszal fejtegeti zilált helyzetének jövő képét (körmondat). A nőnek piperére nem telik, pedig hozzászokott a bőséghez; a férj nem ad, mert nincs honnan (függő mondat).

A közvélemény is megindul, halk suttogással terjeszti, hogy az irigyelt család tönkre ment (gondolatjel), hogy a fennen vallott nagy szerelem tud-e áldozatot is hozni önmagáért, övéért (kérdőjel).

Egy szép napon aztán a nő férjének hült helyét találja; ő maga nyomorban, falat és krajezár nélkül, s hogy a kis szökék legalább ne érezzék nyomorult apjuk szivtelenségét, jóbarátok alamizsnája után esd (felkiáltó jel). A társadalom felkarolja, tisztességes helyzetet biztosít, de ott lebeg mindenkor a közvélemény ajkán a gunyos mosoly, hogy egykor lenéztél engemet, most meg vagy törve, rám szorultál (zárójel).

És ez a gyakorlati grammatika életbeli ismét-

Végül pedig sérelmükért hívjan a fiókköri ülés elébe és ítéljenek el. Tán csak kihallgatnak?

Sathmári urnak köszönöm, hogy beugratott ujság írónak, s a Tekintetes Szerkesztő urtól bocsánatot kérve maradtam

Miklósfalván, 1896. október 26-án.

alázatos szolgálója

Sándor Lajos, sk.
tanító.

Irodalom.

Bohém-élet. Rendkívül érdekes könyv hagyta el a napokban a sajtót Murger Henri világhírű könyve, a Bohém-élet megjelent magyar nyelven. Az egész világirodalomban kevés mű van, a mely oly élvezetes, tiszta humortól duzzadó olvasményt nyújtana, mint éppen a Bohém élet, a melyben megkapó színekkel ecseteli a szerző fiatal írók és művészek ifjúkori bohóságait, kalandjait és itt-ott zenuvedéseit. Rodolphe és Mimi, Marcel és Musette szerelmi története a magyar közönség körében is bizonyára ezer meg ezer olvasóra és bámulóra számíthat és Szilágyi Béla budapesti könyvkereskedő régen érzett hiányt pótolta a mű kiadásával. A fordítás dr Komor Gyula tollát dicséri. A könyv kiállítása fényes és a címkép Neogrady Antalnak kis mesterműve. Ara 1 frt. Kapható minden könyvkereskedésben.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Halottak napján.** Milyen szép volt a temető, milyen színes, milyen csillogó, milyen eleven, hogy lüktetett benne az élet! Az élők eljöttek meglátogatni a halottakat. Milyen jók a halottak, legalább egy napra békességet szereznek a veszekedő embereknek. Mert ime egy napra elcsendesednek azok az ádáz küzdelmek, melyeket ember ember ellen viv a köz- és magánélet göröngyös mezején egy napra itt hagyjuk a jelent minden sivárságával, ott hagyjuk a jövőt rózsás reményeivel, mert megdönti hitünket, megfagyasztja reményeinket a kérlelhetetlen mulandóság dermesztő tudata. Amde kedveseinkért hulló könnyeinken át is beragyog lelkünkbe a vigasztaló szivárvány, hogy van élet még a siron túl is, új virág fakad a romokon... És a vigasztaló tudatnak a szimbolumként tekintjük a sirokat úde, friss, illatos virágok al, a büszke kökereszeteket, gyepes sirhalmonkat, bedölt fejfékat ragyogó mécsvilágokkal, hogy rideg fagyosságunkkal ne csak a memento morira emlékeztessenek bennünket, hanem arra is, hogy — feltámadunk. Mert nem a kicsinyes félelemnek, az elmulástól való rettegetésnek a mottója az, hogy: emlékezzünk meg a halálról, hanem a

lése mindennapos, melyek sorából, mégis miut ködből az őszi fény úgy ragyog ki az a rövid, de legboldogítóbb szó, mint egyszerűen kijelentő mondat: igen, szeretlek!

Egy kis borralaló . . .

Apámat temették . . .

A sirkertből mindenki távozott. Csupán én felejtettem ott magam.

Sokáig elnéztem azon a kis dülön azon az imént ásott sirhanton, melybe öreg atyámat oly kegyetlen gyorsasággal elföldelték.

Önfelelt merengésből csakhamar felrázott egy alázatos férfi hang:

— Uram, gyorsan végeztem! . . .

A sirásó volt, a ki levett kalappal várta a borralalót a fiutól azért, mert apját oly — gyorsan eltemette.

Az életben gyakran tapasztalom azóta, hogy sok oly ember van a világon, a ki legjobb barátja boldogságának a sirásója volt . . .

Sőt még el is várják érte a borralalót! . . .

Hogy a mikor már befejezték sirásó munkájukat, a meleg kézzorítással és nyájas mosolylyal köszönnék meg »szivességüket« . . .

Salamon Ödön.

a megnyugvásé. Azért nem szomorú, hanem csak kegyeletes ünnep a halottak napja, mert megnyugtatt, megvigasztalt és felemel bennünket az a tudat, hogy mind egyenlők leszünk odalenn, a hol már nem fáj semmi, s hogy sziveinkben éppen úgy fel van írva, mint a temető kapuján: Feltámadunk!

— **Időjárás.** November elsejével az idő hirtelen ködre változott és mintegy lassankint akar bennünket megszoktatni ahhoz a gondolathoz: itt a tél. A Hargittát már hó borítja. E fordulat daczára az idő eléggé türethető s délfelé szépek is mondható.

— **Követség elutazása.** László Mihály dr, városunk országgyűlési képviselője, két hétig tartózkodott közöttünk és csak ma egy hete 5-én utazott el Bpestre. Az elutazás alkalmával a vasúthoz sok tisztelője, jó barátja és elvtársa kísérte ki, hogy még egyszer Isten hozzádot mondhasanak neki.

— **Székelyek millenaris emlékoszlója.** A Scheffler Nándor igazgató által tervezett millenaris szép emlékoszló be van fejezve s fol van állítva. A napokban tették fol a felső részén álló pyramist s az oldalokra a jelképes díszítéseket. A pyramis föltételének sok nézője akadt. Így tehát a díszes emlékkő fol van állítva s most már komolyan lehet gondolkozni a leleplezés ünnepélyének módozatairól.

— **Kaszinói választmányi gyűlés.** A múlt héten szerdán este kaszinói választmányi gyűlés volt, melyen első sorban a helybeli nőegyesület kérvényét vették tárgyalás alá, melyben a farsangi idényre a kaszinói helyiségekben a fillérestélyek megtarthatását kérik. A választmány beható tanácskozás után azt határozta, hogy e czélből november végére rendkívüli közgyűlés hívandó össze hol e kérvényt megbeszélni fogják, melyet a választmány pártolólág terjeszt a közgyűlés elé. — Szóba kerültek a kaszinónak egyéb ügyei is, melyeket szintén a fenti közgyűlésen fognak megoldani. Végül új rendes tagokat vettek fel.

— **Az első kötőke.** F. hó 4-én volt az első kötőke megtartva a »Budapest« szálló nagytermében, mely — mondanunk is fölösleges — jól sikerült. A fiatalok éjféltől 1 óráig táncoltak.

— **Korcsolya egyesület.** A helybeli korcsolyaegyesület f. hó 5-én választmányi ülést tartott Dr Kovács Mór elnök vezetése mellett. Jelen voltak: Hoffmann Sándor pénztáros, Török Bódog, Dr Valentsik Ferencz, Persián János stb. v. tagok és dr Vajda Emil titkár. A közgyűlés napjával nov. 8-ának d. e. 11 órája tüzetett ki. Megállapították a közgyűlés tárgysorozata és a pénztári számadás megvizsgálására bizottságot küldtek ki. A közgyűlés lejártá után az egyesület választmánya azonnal megteszi az előkészületeit, hogy a hideg idő beálltával a korcsolyapálya teljesen rendbe hozva a közönség részére, megnyitható legyen.

— **Tudomásul szolgál.** Mult számunkban közölt s az elrendelt világítás visszavonására vonatkozó híriükre illetékes helyről azon fölvilágosítást nyertük, hogy a világítás elrendelése a főispán intézkedése folytán történt, ki ezt a helybeli katonai parancsnokság kérésére rendelte el, hogy azon esetre, ha zavargás történnék az utcán kellő világosság legyen. Minthogy azonban rendezavarás nem történt s a katonaságnak nem kellett közbelépnie, a világítás visszarendeltetett. Készséggel adunk helyet e fölvilágosításnak a közönség köréből történt kérdések megnyugtására.

— **Szt. Imre ünnep.** A helybeli róm. katolikus fúvevelő-intézet ifjúsága f. hó 5-én az intézet védősztentjének szt. Imrének tiszteletére a gymn. dísztermében ünnepélyt rendezett a következő műsor mellett. 1. Szózat. Énekelt a gymn. énekkara. 2. Alkalmi beszéd. Tartotta Biró Lajos VIII. o. t. 3. Népdalegyveleg. Hangszerelte Kozák Márton, karmester. Előadta a gymn. zenekara. 4. Zengő szobor: Irta Mindezzenti Gedeon. Szavalta Sólyom Antal VIII. o. t. 5. Ének szt. Imréhez. Énekelt a gymn. énekkara. 6. Felolvasás. Tartotta Paál Árpád VII. o. t. 7. Román »Szoknyás hősök« operettből. Irta Borsay Samu. Előadta a gymn. zenekara. 8. Pán halála. Irta Reviczky Gyula. Szavalta Jánossy Dezső, VIII. o. t. 9. Népdalegyveleg. Énekelt a gymn. énekkara. 10. Princzess Sans-Gené. Irta Paul Linke. Előadta a gymn. zenekara. Az egyes számok sikerülten folytak le és a kö. önség teljes meglepéssel távozott a szép ünnepélyről.

— **Iperosok fillérestélya.** A székelyudvarhelyi iparos önképző- és betegsegélyzőegylet, rendes szokásos fillérestélya, 1896. november 9-én megkezdte az egyet nagytermében, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Műsor: 1. Nyitány a helybeli első zenekar által. 2. Megnyitó beszéd Solymossi Endre tanár ur által. 3. Zene. 4. Szavaltat Veres Nelli k. a. által. 5. Zene. 6. Felolvasás dr Rózsa Géza tanár ur által. 7. Zene. 8. Monolog, előadja Selyei Tóth Albert ur. Rendezők: Fischer Ferencz, r. b. e. Kassay Vilma k. a. Mészáros Zoltán. Nyerges Vilma k. a. Jamneczky Lajos. Tánccs 12 óráig. Belépti díj mint rendesen. Kezdeté 8 órakor.

— **A helybeli jótékonycélú Nőegylet** mult héten küldötte szét a filléres munkaestélyeire vonatkozó meghívókat, melyeket a közönség szives pártfogásába annyival is inkább ajánlunk, mert nem csak a város szegényeinek fölségélyezését mozdítják elő azok, kik azon megjelennek, hanem még kellemes estét is szereznek maguknak.

— **Kaszinói élet.** Kaszinóunk életén meglátszik hogy itt van a november, mert annak helyiségeiben újra együtt látjuk azon tagokat, kik rendszeren fölkeresik azt, hogy ott szórakozzanak.

— **A Klapka-szobor leleplezése.** A szabadságharcz vitéz tábornokának, Klapka Györgynek Róna József által készített ércszobrát okt. 22 én helyezték el Komáromban a már készen álló talapzatra, a hol vászonba burkoltan áll. Más munka nincs már hátra, mint a szobor vasröccsével való körülvétele és a feliratok kivésése. A feliratok az északi oldalon:

„Komárom hős védőjének a nemzeti kegyelet
1896.”

A keleti és nyugoti oldalon:

»Kápolna-Isaszeg 1848/49.»

»Nagy-Sarló Komárom 1848/49.»

A szobor leleplezési ünnepe november hó 15-én fog végbemenni, a mikor az ünneplő közönség az ács-herkályi honvédelemkéhez is kivonul.

— **A székelyföldi vasutak.** A székelyföldi vasutak gazdasági érdekeltsege fölterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a székelyföldi vasutak ügyében s ugyanekkor ismételtén kérelmezi az apahida—marosvásárhely—héjjasfalvi összekötő vasuti vonatok kiépítését.

— **Kegyelet.** A m. kir. áll. főreáliskola »Eötvös Önképzőkör« október 25 iki gyűlésén kegyeletos tette határozta el magát akkor, midőn — a nyáron elhalt kedves barát és jó gyermek Simó Pál VIII. oszt. tanuló sirját a szentmihályi temetőben, halottak napján, megkoszorozni elhatározta. A koszorúnak sirra helyezésére az Önképzőkör egy 6 tagu bizottságot küldött ki és pedig Bekő Ferencz Stepper Károly és Jó Gábor VIII-ik Dömjén Lajos, Florián János és Nagy Dénes VII. oszt. tanulókat. A sirnál nagy közönség volt jelen, a hol Stepper Károly ifj. körvezető megható beszéd kíséretében helyezte el a diszes koszorut a sirra. Ott voltak a szegény de becsületes szülők is, kik sirva zokogták: „Veled minden örömmünk eltemettük.”

— **Tanító-testület gyűlése.** Az udvarhelymegyei ált. tantestület segélyegyletének folyó évi rendes közgyűlése Székely-Keresztúron november 20-án közvetlenül a nagygyűlés után és annak helyiségében tartatik meg. Erről a t. tagokat értesitem s tisztelettel meghívom. Péter János, segélyegyleti elnök.

— **Meghívó.** A helybeli korcsolya egyet f. évi nov. hó 8-án d. e. 11 órakor tartja meg dr Kovács Mór elnök ügyvédi irodájában rendes közgyűlést, melyre a r. tagokat, az alapszabályok 21 szakasza értelmében ez uton is meghívja. Tárgysorozat. 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A pénztár vizsg. kiküldött bizottság jelentése. 4. Tisztikar választása. 5. Indítványok. Dr Kovács Mór elnök. Dr Vajda Emil titkár.

— **Halálozás.** Gombos Gáborné szül. Török Vilma, Török Bódog megyei első aljegyző édes testvére, mult hó 30 án, életének 33-ik, házasságának 2-ik évében, kínos szenvedés után meghalt. Gyermekeinek akart életet adni és saját élete esett áldozatul. A megboldogult hült tetemeit a helybeli róm. kath. temetőben f. hó 1-én helyezték örök nyugalomra. Béke legyen poraival.

— **Régi pénzek.** A t. közönség figyelmét felhívjuk azon körülményre, mely szerint a régi tizkrajzárásokat 1896. decz. 31-ikéig a magánforgalomban ki ki köteles elfogadni. Az 1896. decz. 31-ikén tul az 1897. évi decz. 31-ig a m. kir. adóhivatalnál, azontul 1898. decz. 31-ig pedig csak is a váltó pénztáraknál és a központi állampénztárnál fogadják el azokat. — A régi papirforintosokat már csak a váltópénztárak és a m. kir. központi állampénztárnál fogadják el s itt is csak 1897. decz. 31-ig. Váltó pénztár van N.-Szebenben, Kolozsvárt.

— **Díjtételek hatályon kívül helyezése.** Az államasutak igazgatóságától a következő értesítést kaptuk: Az 1895. évi január hó 1-jétől érvényes magyar adriai köteléki díjszabások 1. és 2. füzeteiben a Székely-Udvarhely állomás részére kitüntetett összes díjtételek folyó évi december hó 15-ikével hatályon kívül helyeztetnek. Megfelelő potlás iránt külön fogunk intézkedni.

— **Petroleum áldozata** lett Simó Adám Bethlenfalván e hó 1-én este 7—8 óra közt. Egy idő óta beteg feküdt ágyában s mig neje családjuk sirján világitott a közelében levő lámpát miután meggyújtotta, magára verte és oly súlyos égési sebeket kapott, hogy éjjelkor már kiszenvedett. Temetése e hó 3-án volt általános részvét mellett.

— **Hamis öt és tíz forintosok.** A délvídeken újabb időben megint számos helyen jöttek forgalomba hamis 5 és 10 forintosok. A hamis bankjegyek oly hű utáztatok, hogy még gyakorlott szem is alig ismeri föl a hamisítást. Az illetékes hatóságok kutatják a hamisítótakat és forgalomba hozókat, de addig is jó lesz, ha a közönség óvatosan megézi a bankókat, mielőtt elveszi.

— **Deés város ünnepe.** Deésen a felállított ezredévi emlékoszlop felavatási ünnepélye ma a délelőtti órákban fog végebe menni. Délután 1 órakor az »Európa« szállóban társas ebéd lesz. Este a tanácsház gyűléstermében hangversenyyel egybekötött táncmulatságot tartanak.

— **A szamosújvári gymnasium alapkövének letele.** Szamosújvárott a város és a kormány által az ezredév emlékére emelt szamosújvári gymnasiumnak alapkövét okt. 29-én helyezték el nagy ünnepséggel. A város lobogódszt öltött. A közönséggel zsufolásig megtelt főtemplomban Papp Tivadar pléb. mondott ünnepi Veni Sanctet, melynek végeztével a közönség az önképző zenekar indulója mellett a feldíszított gymnasiumi épülethez vonult. Itt Placintár polgármester üdvözölte Kunecz Elek tankerületi főigazgatót, a kormány képviselőjét. A gymnasium énekara a Szózatot énekelte, melynek végeztével Szongott Kristóf tanár alkalmi beszédet mondott. Majd Frecskó János tanár olvasta fel az alapköve helyezett diszes kivitelű okmányt, melyet Novák Antal tanár készített. Az okmány aláírása és elhelyezése után a szokásos kalapács-ütések következtek. A tanuló ifjuság Hymnussa fejezte be a szép ünnepélyt, melyet diszlokoma követett a városi vígadóban.

CSARNOK.

Tréfa és való.

Közl: Nefelejts.

Furesa példa.

Beállit egy M.-falvi góbé a doktorhoz s köszön:

— Adjon Isten jó napot, hát hogy mint szolgál az egészségte tekintetes doktor ur!

— Megvagyok, megvagyok — feleli a doktor — s kigyümed mi járatan jár atyafi?

— Hát instálom alásan a teins doktor urat, engöm bizon nem jó szél hozott ide, az éjjel poharadás közben Farkas Máté komám urammal összeverekedénk. Ó oly kegyetlenül eldöngötte, hogy alig bírom magam, s arra kérem a doktor urat, hogy vegyen arról látletet, hogy beperelhessem.

— Szivesen barátom, — mondja a doktor — de mondja csak hogy történetet?

Egy bunkós botra volt támaszkodva a székely, nagy hevenyén elékapja, s kezdi Istenigazába ütni a doktort, mikor már maga is belefaradt s megis elégette, gondolván, hogy mutatóba elég, leereszti botját:

— No hát így, instálom. Minekutánna immár mögmutatám a doktor urnak a mustráját, möginstálom alásan, hogy írja belé a bizonyítványomba, hogy a doktor ur jól tudja, hogy hogy mögvert komám engöm; hogy ne köjön rendre mutogatnom a törvényhozó uraknak es.

Praktika.

Ali basa udvarába éit egy Leh nevű szolga, a ki valamikép a basa szobájába jutva, ellopott egy értékes aranygyűrűt. Másnap eljegyezte vele Törökország legjobb szolganőjét.

Sétalözben meglátja a basa Amit, a Leh jegyesét s feltűnik ujján a gyűrű, de átkozott jókedvébe levén, megcsipenti az Ami állat:

— Hol kaptad te ezt a gyűrűt? — kérdé.

— Jegygyűrűm ez, — felelt a lány — tegnap óta Lehnek vagyok jegyese.

Erre a basa haragra lobban, hivatja Lehet s haragja legnagyobb kitörésével kérdi, hogy hol kapta a gyűrűt?

— Hát felséges uram — szolt a szolga — miután Amit már régóta szeretem, miután nem rabszolga csak szolganő, elhatároztam, hogy nőül veszem. De jaj szegény ördög, hol vettem von én a jegygyűrűt? Arra nem volt pénzem, gondoltam, elveszek egyet az én felséges basától s megkérem, hogy az ilyen büntény ne ismétlődjék többet, osztasson ki gyűrűket alárendeltjei között.

Ez elmés felelet tetszett a basának s Lehnek ajándékozta a gyűrűt. Furfangossága menté meg Ami jegyesét a haláltól mert az a hir volt elterjedve Aliról, hogy az okos, furfangos szolgálának mindent megbocsátott.

Közönség köréből.*

Hat hid van szétszedve a „Nyerges-hegy“ és Kászón-Ujfalu közti csikmegyei törvényhatósági közuton már hetek óta. E hat hid egyike Kászón-Ujfaluban a község között van. Sehoi semmi jel azonban nem figyelmezteti a sötét éjszaka járókat (sem jelző lámpa, sem egy keresztül fektetett fa, de még csak egy hitvány »csóva« sem), hogy a biztos veszélybe bele ne hajtsanak. Szerencsétlenségről még nincs biztos tudomásunk, de annyit tudunk, hogy a gyalogos utasok a beállott hideg időben is hatalmasan kénytelenek használni a senkinek nem kellemes kényszer K n e i p k u r á t; nem ritkán bocskorba, a setét éj leple alatt térdig gázolnak a pocsolyákban. Ugy tudjuk, hogy a felügyelő mérnök már járt a felbontott hidak helyéhez s épen azért csodálkozunk, hogy fölöslegesnek tartja az ilyenmü intézkedéseket. Vagy talán »Csikországba« nincs divatba az emberélet megóvása?!... Utasok.

* E rovat alatt helyet adunk minden közérdekű fel-szólásnak, de a felelősség a beküldőt illeti. Szerk.

HIRDETÉSEK.

Sz. 4539—1896. tkkvi.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírre tétetik, hogy az Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank Részvénnytársaság végrehajthatónak, székelyudvarhelyi Szébeni Albert alperes végrehajtást szenvedő ellen 45 frt 41 kr s járuléki kielégítése végett, ezen kir. törvényszék területéhez tartozó, a székelyudvarhelyi 365. sz. tkljkvben Szébeni Albert nevére irt 1302., 1303. hr. sz. szántó 98 frt, 1364., 1365. hr. sz. kaszáló 16 frt, 2001., 2002. hr. sz. szántó 5 frt, 2105. hr. sz. szántó 3 frt, 2218., 2219. hr. sz. szántó és kaszáló 158 frt, 2804. hr. sz. szántó 57 frt, 699 $\frac{1}{2}$. hr. sz. kert 9 frt, 712. hr. sz. faház 1200 frt, 2223. hr. sz. szántó 162 frt, 2384 $\frac{1}{2}$, 2384 $\frac{1}{2}$. hr. sz. szántó, suvadás 4 frt, 2385 $\frac{1}{2}$, 2385 $\frac{1}{2}$. hr. sz. szántó 6 frt, 2646. hr. sz. kaszáló 2 frt, 2851. hr. sz. szántó 20 frt, 3187., 3188. hr. sz. szántó kaszáló 24 frt, 3203. hr. sz. szántó 7 frt, 3322. hr. sz. szántó 3 frt, 3424. hr. sz. szántó 32 frt, 2503., 2504. hr. sz. szántó 4 frt, 2852. hr. sz. szántó 10 frt, 2490 $\frac{1}{2}$. hr. sz. szántó 5 frt, 2490 $\frac{1}{2}$. hr. sz. szántó 5 frt, 2849. hr. sz. szántó 8 frt kikiáltási árban, mely összeg egyszersmind kikiáltási ár is, 1896. évi december hó 28-ik napján d. e. 9 órakor, a székelyudvarhelyi kir. törvényszék telekkönyvi hivatalánál megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek eladatnak.

A venni szándékozók a becsárnak 10 $\frac{10}{100}$ -át készpénzben, vagy óvadékképes papírban kötelesek a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverési további feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. tkkvi hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Székely-Udvarhelyt, 1896. október 15-én.

Györfy Titusz,

1—1

kir. törvényszéki egyes bíró.

Két hónapig használt, elegáns szalon, ebédlő és hálószoba

berendezés rendkívül olcsó áron azonnal eladó. —

Hol? Megmondja e lap kiadó-hivatala.

Fölülmulthatatlan gyógyhatásu.

A sósorszeszek királya egy üveg 40 kr.

Dr Wagner Vilmos gyógyszerész

SÓSBORSZESZ,

mint kitünő gyógyhatásu gyógyszer, minden eddig forgalomban levőket felülmulja, s különösen eszuzos hűlés idegbajos sít. bántalmak ellen nagyon ajánlható.

Egy üveg ára 40 kr.

Székely-Udvarhelyt kapható: Steinburg Ottó, Bagó Gyula, Farczádi Károly, Máthé János és Gergely János uraknál. Székely-Kereszturt: Gergely János urnál.

A sósorszeszek királya egy üveg 40 kr.

Gyógyhatásu gyógyszer.

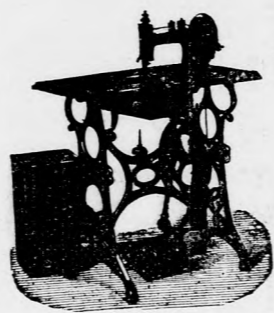
Hirdetmény.

A tekintetes városi tanácsnak idei 2858. számú rendeleténél fogva közhírré tétetik, hogy a Gergely Ferencz-féle, város tulajdonát képező műkert a hozzá tartozókkal együtt, **folyó évi november 15-én** a városi tanácsház hivatalos helyiségében, egymás után következő hat évre nyilvános árve-

rezés uján hasznobérbe adatik. Az árverési feltételek a városi tanácsnál megtekinthetők. Ezzel kapcsolatosan a Kuhai alatt levő szántóföld is hasznobérbe adatik hat évre.

Sz-Udvarhely, 1896. november hó 15.

Sándor Dénes,
v. gazda.

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR

a legjobb minőségűnek ismert

Singer varrógépekből.

Az „ADRIA“ magyar és Gritzner „durlachi“ világhírű varrógépgyárakkal feltűnő olcsó árakban, részletfizetésre is!

Feltétlen jótálías mellett.

Nagy választék vadászfegyverek, flóbert és forgópisztolyokban.

▲ lábatlani ezementgyár főraktára.

Építéshez vasgerendák, kulcsvasak, épület vasalások, tető lemezek a legolcsóbb árakban és gyorsan szállítanak.

Gyertyánffy Jónás fiai
vaskereskedése Székely-Udvarhelyt.

Könyvnyomda, könyvkötészet.

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány raktára.

KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉS ZET,

KÖNYV- ÉS HIRLAPKIADÓVÁLLALAT, LEGNAGYOBB ZENEMŰ-RAKTÁR, PAPIRKERESKEDÉS
SZÉKELY-UDVARHELYEN.

Van szerencsém t. vevőim és a n. érd. közönség szives figyelmébe ajánlani, miszerint megröndelőim kényelme, lelkiismeretes és gyors kiszolgálása tekintetéből: **TELJESEN ÚJ ÉS A LEGKITÜNŐBB GÉPEK-KEL FELSZERELVE**, könyvnyomdámot

könyvkötészet

berendezésével egészítettem ki és minden névvel nevezhető könyvkötői munkát a legegyszerűbb fűzéstől a legdiszesebb kiállítású kötésig **minden versenyt kizáró olcsó árakon** elvállalok és a leggyorsabban elkészítve, kiszolgálom. Felszereltem továbbá könyvnyomdámot az Udvarhelyvármegyében eddig nélkülözött

LYUKGATÓ (PERFORÁLÓ) GÉPPEL

is, melynek segélyével szelvényes jegyek-, bárczák-, vásári vámcsédulák- s mindazon nyomtatványokat, melyeket eddig ollóval kellett szétvagdálni, belyegyszerűleg meglyukgatom s így könnyen kezelhetővé teszem; egyuttal legújabb szerkezetű

SZÁMOZÓ GÉPEMMEL

nyomtatott számokkal is ellátom.

E szerint tehát azon helyzetben vagyok, hogy a könyvnyomdászati és könyvkötészet terén, a legkényesebb igényeknek is megfelelek.

A mélyen tisztelt közönségnek irántam tanúsított eddigi nagybecsű pártfogását megköszönve s további előretörésvésemben is kérve, igyekezni fogok, hogy az' ezután is kiérdemeljem. Vagyok és maradok

Székely-Udvarhelyen, 1896. november hóban.

Kész szolgálattal:

Betegh Pál.

Könyv- és hirlapkiadóvállalat.

Nyomatott a kiadótulajdonos: Betegh Pál könyvnyomdájában, Székely-Udvarhelyt. 1896.

Legnagyobb zenemű-raktár.

Írószer- és papirkereskedés.